

MÄLUMÄNG nr3 KÜSIMUSED (PÜMME KANA)

1. Reklaamiettevõtja Joel Volkov on öelnud, et on Eesti võti maailma laineharjale, see olevat suurem kui sprotid ja müstilisem kui laulupidu. Seda on nimetatud ka Eesti Nokiaks.st on huvitatud inimesed peamiselt Ameerika Ühendriikidest, Soomest, Kanadast, Suurbritanniast, Indiast, Austraaliast, Venemaalt ja Saksamaalt; juba käesoleva aasta alguseks oli saada soovijaid tervelt 55 riigist. Usutavasti on sihtgrupp, kellele võiks huvi pakkuda vähemalt 50 000 inimest üle kogu maailma, kuigi välja on käidud palju ambitsioonikamaid numbreid seoses aastaga 2025... Millest jutt käib? Kõigisse lünkadesse sobib üks ja sama sõna

Õige vastus: 2 p

V: E-residentsus.

2 p

2. Viimasel ajal on palju juttu olnud nn supermarjadest - Goji ja acai marjadest. Vähemalt sama hea on üks meile paremini tuntud ja Eestis kasvav mari. Need marjad on ühed maailma kõige rikkalikumad antotsüaniini- ja proantotsüaniiniaineliseid, nendes on palju mineraale, vitamiine ja kiudaineid. Pidev värskete marjade tarbimine kaitseb vähi, neuroloogiliste tõbede, põletike, diabeedi ja bakteriaalsete nakkuste eest. Lisaks on uuringud näidanud, et see mari on ka üks kõige vägevamaid relvi vananemise vastu, sest selle antioksidantide tase on maailma marjadest kõige kõrgem – 16 mikromolekuli 100 grammi kohta. Mis marjast on jutt? Vihje: botaaniliselt ei olegi tegemist marjaga, vaid hoopis õunaga.

Õige vastus: 2 p

Vastus: Aroonia.

2 p

3. Nii karaskit kui vatska tehti vanasti odrajahust, mis segati hapupiima sisse ning lisati näpuotsaga soola. Hiljem, sooda tulles, ka soodat. Siiski olid karask ja vatsk vanarahva arvates erinevad asjad. Milles seisnes vahe?

Erinevuse nimetamine – 2 p; teadmine, kumb oli kumb – lisapunkt.

V: Erinevus seisneb selles, kas tainast lastakse hapneda. Karask on hapendamata, vatsk hapendatud tainast.

2 p, lisapunkt teadmise eest, kumb oli kumb.

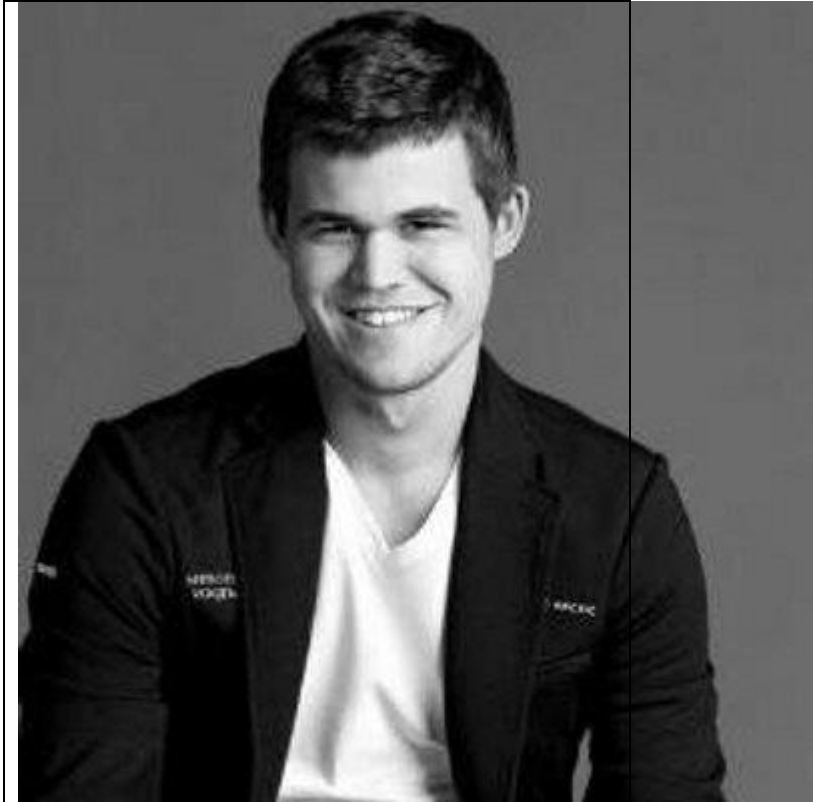
4. Eesti muusik ja meelelahutustegelane on tuntud raadiohäääl ja olnud tegev mitmetes ansamblites. Praegune bänd kannab tema artistinime. Viljeleb peamiselt 1970.-1980. aastate pop- ja rockmuusikat. Ta on näidelnud Vanemuises ja Narva rahvateatris, tegutseb diskori ja õhtujuhina. Ehk vähemtuntud fakt tema kohta on see, et ta on töötanud keemiaõpetajana ning on keemiaõpiku “Keemia diskreetne võlu” (2014) autor. Mart Juur ütleb, et kirjutab keemiast nõnda, et “Isegi minusugune tohman, kelle keemiatunnid möödusid justkui punases udus ja kelle keemia-alaste saavutuste kulminatsiooniks kujunes karbiiditüki viskamine koolimaja WC-potti, saab aru, millest jutt.” Kes on see mitmekülgne mees? Nimetage nii tema kodaniku- kui artistinimi!

2 p; lisapunkt neile, kes teavad tema kodanikunime enne nimevahetust!

V: Igor Maasik, artistinimega Onu Bella; kandis kuni 1989. aastani kodanikunime Igor Maksimov.

2 p, lisapunkt Maksimovi eest.

5. See kena noormees sai 30. novembril 25-aastaseks. Ta on valitsev maailmameister omal spordialal; 2013. aastal sai temast kõigi aegade noorim maailmameister sel alal. Saanud hüüdnime (spordiala nimi) Mozart.

Noormehe nimi annab ühe punkti ning spordiala nimetamine teise.

V: Magnus Carlsen, maailmameister males.

2 p (Carlsen 1 p, male 1 p)

6. Soomeugrilased on soome-ugri keeli kõnelevad rahvad. Neid on kokku 15. Suurim rahvas on ungarlased. Nimetage kaks suuruselt järgmist.

Kumbki õige vastus annab 1 punkti.

V: Teisel kohal on soomlased ja kolmandal eestlased.

2 p (järjekord ei ole punktide lugemisel oluline)

7. Selle vitamiinirikka söögi, mida oli mugav sadulakottides transportida ja säilitada, töid Euroopasse tõenäoliselt mongoli-tatari sõdalased 13. sajandil. Roog juurdus kiiresti idaeuroopa, aga ka prantsuse ja saksa köögis. Tšingis-Khaani sõdalaste eeskuju järgis 18. sajandil maadeavastaja James Cook, kes varustas oma ekspeditsioonid selle hästi säiliva ja tervisliku söögiga. Mis?

Õige vastus: 2 p

V: Hapukapsas.

2 p

8. Kuidas on Eestiga seotud Tuneesiast pärit mees nimega Ahmed Abdul Qader? Ta sai jaanuarikuus k.a ja ka alles hiljuti Eesti meedialt rohkem tähelepanu kui nii mõnigi eestlane kunagi loota võiks.

Vihje: mees on mõnd aega oma elust elanud ka Kuubal.

Õige vastus: 2 p

V: Guantanamo vanglast Eesti poolt vastu võetud ja Eesti elamisloa saanud mees.

2 p

9. Omal ajal arvati, et selle tegevuse ajal võisid head vaimud inimese kehast lahkuda ja pahad siseneda. Et seda vältida, pidi selle tegijale soovima jumala õnnistust. Mis tegevus?

Õige vastus: 2 p

V: Aevastamine.

2 p

10. Soome panustab kuni 2% ehitushanke hinnastte ehitamisse. Soomes ehitatakse neid jätkuvalt juba 50 aastat kõikjal üle maa ja seda peetakse osaks Soome turvalisuspoliitikast. 2013. a lõpul läbi viidud uuringu kohaselt kiidab 66% soomlastest selle heaks. Samas Rootsi lõpetas nende ehitamise u 10 aastat tagasi. Sellega kadusid ka vastavale varustusele spetsialiseerunud tööstus ja uurimisasutused. Ka Eestis on sarnaselt Rootsiiga loobutud nende ehitamisest. Millest jutt käib?

Õige vastus: 2 p

V. Varjend. Lisainfo: Soomes oli 2011. a alguses varjendites 3,8 miljonit kohta, seega on sinna võimalik paigutada 71% Soome elanikest.

2 p

11. Peaaegu kõigis Euroopa Liidu riikides omandab kõrgharidust rohkem naisi kui mehi. Ühenduse keskmine on 121,6 naistudengit saja meestudengi kohta. Kõige drastilisem on vahe Poolas, kus iga saja meestudengi kohta on 149,1 naistudengit. Palju alla ei jää ka Eesti, kus saja poisi kohta käib ülikoolis 144,9 tüdrukut. Poola ja Eesti vahele esiviisikus mahuvad veel Rootsi, Läti ja Slovakkia. Leedu on kohe järgmine pärast Eestit. Põhjuseid, miks naistudengeid on küll rohkem, kuid palgalõhe on ikkagi naiste kahjuks, me siinkohal lahkama ei hakka. Aga ainus maa, kus ülikoolis on jätkuvalt vähem naisi kui mehi on – 96,6 naistudengiga saja meestudengi kohta. Millisel Euroopa Liidu maal on ainukesena meestudengeid rohkem kui naistudengeid?

Õige vastus: 2 p

V: Kreeka.

2 p

12. Millise tuntud kirjandusteose tegelased on Mihhail Ivanovitš, Nastasja Petrovna ja Mišutka? Küsime raamatu pealkirja ja autorit.

Vihjed: teoses on neli tegelast, neist üht nimepidi ei mainita. Ja veel – me kõik oleme selle raamatu sisuga tuttavad!

Raamatu pealkiri – 1 p; autor 1 p.

V: Kolm karu, Lev Tolstoi.

1-2 punkti.

13. Vaid kaks Eesti naissportlast on jõudnud suveolümpiamängudel esimese kuue hulka. Kes?

Kumbki nimi annab 1 punkti.

V: Erika Salumäe ja Krista Kruuv(-Käo). Purjetaja Krista Kruuv oli Barcelona OM-1 (1992) 6-s. Trekisprinter Erika Salumäe oli Seouli (1988) ja Barcelonas (1992) esimene ja Atlantas (1996) 6-s. 1-2 punkti.

14. Piiri on sageliesinev tänavanimi. Sama sageli on aeg nihutanud asulate piire ning Piiri tänav asub kas just asula keskel, aga selle sees... Ka Võru linnas on see nii – Piiri tänav on praeguse turu kandis... Mille vahelist piiri tähistab see tänav?

Õige vastus: 2 p

V: Põlva ja Rõuge kihelkonna.

2 p

15. Hiina Rahvavabariik hoiab looduse tahtel enda käes ühe loomaliigi “monopoli” – see liik elab vaid Hiinas. Hiinlased on seda looma osavalt ära kasutanud oma diplomaatilistes suhetes sõbralikkuse ja koostöö näitamiseks, seda eriti pärast II maailmasõda. Aga juba 7. sajandil kinkis Hiina keisrinna ühe poja Jaapani valitsejale. 1980 aastatel saadi aru, et ...ga väga priisata ei maksa ning neid hakati diplomaatilise kinkimise asemel hoopis 10 aasta kaupa kapitalistlikul kombel sõbralike riikide loomaaedadele välja laenutama. Tehingu tingimused on väga karmid nii rahalises kui olmelises mõttes, kuid ometi oodatakse neid loomi loomaaedadesse väga, sest neist kujunevad seal tõelised tõmbenumbrid. Näiteks Edinburghi loomaaed said tänu neile aastast tavapärasest poole rohkem külastajaid ja Madridis tuli loomaparki tänu neile viiendiku võrra enam külastajaid. Kes on see diplomaatiliste suhete abimees ja loomaaedade tõmbenumber ja mida ta sööb?

Looma nimetus annab 1 punkti ja tema põhitoiduse teadmine teise.

V. Hiidpanda e bambuskaru, kes sööb loomulikult bambust.

1-2 punkti.

16. Loetleme ühe edetabeli 10 esimest nime „suuruse“ järjekorras: Hillar Teder, Reet Roos, Urmas Sõõrumaa, Oleg Ossinovski, Märt Vooglaid, Väino Kaldoja, Kaido Jõelett. Toomas Tõniste, Andres Tinno, Hardo Aasmäe. Mille alusel on nimed järjekorda pandud?

Õige vastus: 2 p

V: Tegemist on erakondade suurannetajatega aastal 2014. Suurim annetaja on seega Hillar Teder (350 000 eurot) ja väikseim suurannetaja Hardo Aasmäe (12 425 eurot).

2 p

17. Jätkame poliitika rahastamisega. Kaarel Tarand toob 2. oktoobri Sirbi artiklis, kust pärines ka eelnev info, välja veel fakte erakondade rahaasjade kohta. Selgub näiteks, et liikmemaksu tasujaid oli Eesti suurerakondades 2014. aastal vähevõitu: EKRE 5%, IRL 7%, RE 13%, SDE 17% ja KE 20%.

Küsimus on aga selline: milline on 50 suurannetaja osakaal suurerakondades (KE, RE, IRL, SDE) kõigist erakonnale tehtud annetustest? Ütleme ära, et teistest erakondadest erineb KE, kus 50 suurannetaja osakaal on 81,4%, teistes kolmes erakonnas see aga nii sarnane, et küsimegi nende kolme erakonna keskmist.

+ - 5% annab 2 punkti, + - 10% 1 punkti.

V: RE, IRL ja SDE 50 suurannetaja annetuste osakaal 2014. aastal on 99%.

+ - 5% on 94,05 kuni 103,95 – 2 punkti

+ - 10% on 89,1 kuni 108,9 – 1 punkt.

18. Mis ühendab pildidel olevaid mehi? Jah, tõsi, nad on tuntud ühe kindla pilli mängijatena, kuid seda on õigeks vastuseks pisut vähe. Konkreetse instrumendi mängu meisterliku valdamisega kaasneb ka üks tiitel, mida nad kõik kannavad. Milline?

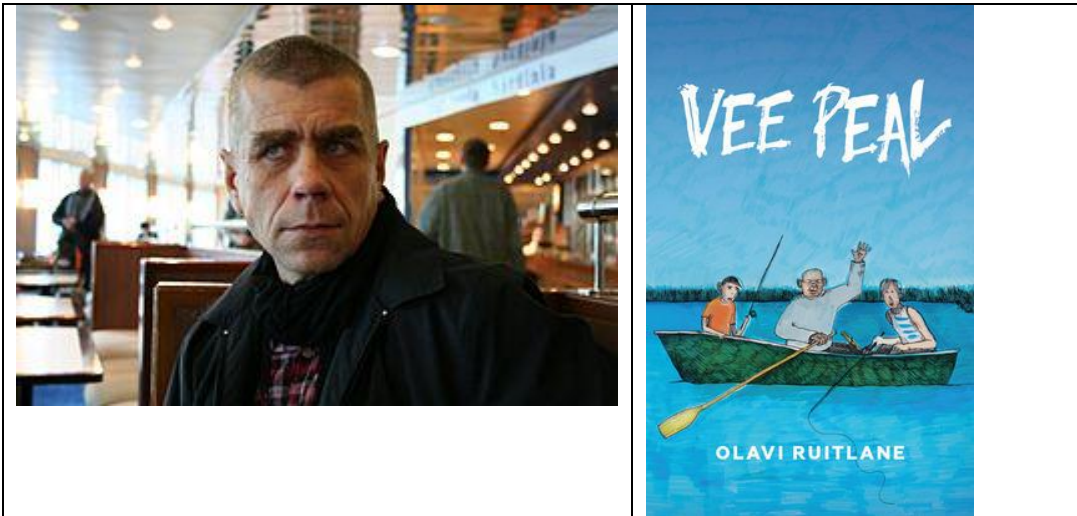

Õige vastus: 2 p

V: Pildidel olevad Aivar Teppo, Juhan Uppin ja Toomas Ojasaar on lõõtspillikuningad. Tiitlit antakse välja Võru folkloorifestivalil toimival Teppo tüüpi lõõtspillide võistumängimisel. Kuninga tiitli võib saada mängija, kes on võistluse ässade klassi võitnud kolmel korral.

19. „Minu meelest on kalalkäimine kõige igavam ja kasutum tegevus elus. Väljend „*panen marmõškale uue matõlli*“ (lk 54) jääb mulle arusaamatuks tehniliselt, „*kuidas sa elada ei taha, kui kala võtab, võimatu on mitte tahta!*“ (lk 17) vaimselt.“ – nii ütleb Veiko Märka võrokese Olavi Ruitlase viimast menukit „Vee peal“ Sirbis arvustades.

Populaarsed on olnud ka kaks varasemat Ruitlase täiskasvanuile mõeldud romaani. Mis on nende pealkirjad? Lisapunkti saab Ruitlase ainukese noorsooromaani pealkirja teadmise eest.

Iga õige raamatupealkiri – 1 punkt.

V: Kroonu (2005), Naine (2009). Noorsooromaan: Kail (2000).
1-3 punkti.

20. Neid asju kasutatakse abivahenditena ühe kindla töö juures. Nimetage see töö!

Õige vastus: 2 p

V: Need on erinevad abivahendid laastukatuse löömise juures.